
Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2022:3

Kompetensutveckling, teologi och bibelkunskaper

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2022:23 med förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en enkätundersökning om gudsbild, teologi och bibelkunskaper bland anställda i Svenska kyrkan och att utforma ett internutbildningsprogram på ämnet teologi och bibelkunskaper för alla anställda i samfundet som erbjuds återkommande.

Utskottet konstaterar att det med hänvisning till den ansvarsfördelning som finns mellan de olika nivåerna i Svenska kyrkan inte är en uppgift för den nationella nivån att genomföra enkätundersökningar och att fortbildning för alla anställda främst är en fråga för arbetsgivaren. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2022:23, punkt 1,
2. avslå motion 2022:23, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2022:23 av Daniel Engström m.fl., Kompetensutveckling, teologi och bibelkunskaper

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. genomföra en enkätundersökning om gudsbild, teologi och bibelkunskaper bland anställda i Svenska kyrkan,
2. utforma ett internutbildningsprogram på ämnet teologi och bibelkunskaper för alla anställda inom samfundet som erbjuds återkommande.

Bakgrund

Svenska kyrkans forskningsenhet genomförde med start 2012 ett forskningsprojekt för att ta reda på hur präster i Svenska kyrkan tolkar och förhåller sig till Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. En enkätundersökning skickades till 1 804 präster verksamma i Svenska kyrkan och 1 348 svarade. En analys av resultatet publicerades 2016 i Svensk teologisk kvartalsskrift (Årg. 92, 2016).

I enkäten hade prästerna fått ta ställning till påståenden som representerade olika sätt att tolka Jesu uppståndelse, evigt liv, försoningen och undren. I analysen gjordes en indelning av påståendena och av prästernas inställning till dessa så att tre tolkningsinriktningar kunde urskiljas: fri, funktionell och formell. Förenklat uttryckt

handlade tolkningsinriktningen fri om tolkningspåståenden kopplade till uttrycket ”inte uppfattas bokstavligt”, funktionell om inkluderande påståenden som beskrevs som pastoralt inriktade och relaterade till prästens yrkesutövning medan tolkningsinriktningen formell var knuten till formuleringar i Svenska kyrkans lärodokument och officiella uttalanden. Prästerna fick i enkäten även ange vilket år de hade prästvigts och i vilket stift de för närvarande tjänstgjorde.

Forskningsprojektet visade bland annat på att prästerna i högre utsträckning omfattade tolkningsinriktningen som kallades formell än den som kallades fri. Ställningstagandet som gällde den funktionella tolkningsinriktningen var mindre tydligt, men mer för än emot.

Materialet visade en vilja hos prästerna att ligga nära Svenska kyrkans officiella troslära och pekade mot att den enskilda prästen också anser sig göra det. Det visade även att det finns skillnader mellan ”vigningsgenerationer” och skillnader mellan stiftet. Det gick tydligt att sätta samman stiftet i grupper som kunde karakteriseras på en skala från en formell till en fri tolkningsinriktning. Vad gäller ”vigningsgenerationer” var de präster som menar sig stå längst från Svenska kyrkans troslära de senast prästvigda.

För att anställas och inneha en tillsvidareanställning i Svenska kyrkan ska den anställda enligt kyrkoordningen vara medlem i Svenska kyrkan, med några undantag. För präster, diakoner och kyrkomusiker är det kyrkostyrelsen som utfärdar närmare bestämmelser om kyrkomusikerexamen samt vilken utbildning och praktisk tjänstgöring som krävs för att bli vigd till präst eller diakon eller för anställning som kyrkoherde. Kyrkostyrelsen har inte något i kyrkoordningen givet uppdrag vad gäller utbildning och fortbildning utöver detta.

Kyrkorådet i församlingen eller pastoratet ska anställa den personal som behövs för församlingens verksamhet, med relevant utbildning och kompetens för den verksamhet som bedrivs. Den enskilda arbetsgivaren kan erbjuda fortbildningsinsatser inom olika områden, även teologi och bibelkunskaper. Sådan fortbildning kan även stiftet anordna inom ramen för sin församlingsfrämjande utbildningsverksamhet.

Kyrkomötet 2019 uppmanade ”hela Svenska kyrkan till en långsiktig och systematisk satsning på undervisning och lärande”. I inledningen till biskopsbrevet om lärande och undervisning 2021, *och lär dem ...*, underströk ärkebiskopen denna kyrkomötets uppmaning: ”att lära och undervisa om bibelns berättelser och kristen tro samt om anknytningar och samband mellan människors livsfrågor och bibelns berättelser, synliggöra kristen etik och den kristna trons bidrag för rättvisa, fred och försoning samt tolka och uttrycka kristen tro så att dess förmåga att ge oss människor mening och livsmod blir tydlig i vår tid.” Församlingars olika satsningar på lärande och undervisning kan där så är lämpligt även komma anställda medarbetare till del.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:23.

Utskottet får med hänvisning till den ansvarsfördelning som finns mellan de olika nivåerna i Svenska kyrkan framhålla att det inte är en uppgift för den nationella nivån att genomföra enkätundersökningar eller internutbildningsprogram som riktar sig till alla anställda i Svenska kyrkan. Frågan om fortbildning inom teologi och bibelkunskaper bland anställda, liksom fortbildning på andra områden, är en fråga för arbetsgivaren och den enskilda anställda att samtala om och ta ställning till. Utskottet vill också framhålla att med tanke på att det finns många medarbetare som har en stor

teologisk kompetens kan det inte anses föreligga ett generellt behov av sådan fortbildning. De vitt skilda arbetsuppgifter och befattningar som finns bland anställda i Svenska kyrkan medför också att behovet av fortbildning varierar stort. Med det anförda anser utskottet att motionen bör avslås.

Uppsala den 5 oktober 2022

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larson, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Markus Svensson, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Eric Muhl, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Sofija Pedersen Videke, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo och Maja Bengtsson.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2022:23 till förmån för bifall till motionen, punkt 1 och punkt 2.

Ronnie Nilsson